

“Leterme belooft meer onder

Net voor minister-president Yves Leterme naar zijn fractie moet om te discussiëren over de splitsing Brussel-Halle-Vilvoorde peilt BIOvisie naar zijn engagementen als landbouwminister. Samen met zijn kabinetschef Joris Relaes, het voormalig afdelingshoofd bij de Administratie Land- en Tuinbouw, en Ignace Deroo, bioconsulent van Boerenbond, praten we over de gevolgen van het nieuwe landbouwbeleid voor biologische landbouw.

Door Dominique Joos en Erik Krosenbrink

Minister-president Yves Leterme benadrukt in elk interview dat hij als ‘mislukte boer’ expliciet gekozen heeft voor de landbouwportefeuille. Hij wil het beeld van de noestwerkende, traditionele boer nuanceren en wijst

vooral op de economische kracht en de dynamiek van de landbouw. Betekent deze trendbreuk met het landbouwbeleid

van zijn groene voorgangers dat we voortaan alleen vanuit Europa inspanningen mogen verwachten voor de stuwende kracht van biolandbouw? Of erkent het nieuwe kabinet de kwaliteiten die de biosector zichzelf toedicht

Leterme: Biolandbouw is duurzamer en kan gangbare landbouw op slechtouwen nemen

minister-president Yves Leterme

en schuilen in de voorliefde van de CD&V-minister voor geiten en tractoren meer raakpunten met biologische landbouw dan hij of wij kunnen vermoeden? We leggen de minister en zijn kabinetschef onze vragen voor en laten hen in discussie treden met Ignace Deroo van BB-consult die al zes jaar de barricaden opgaat voor bio.

Biologische ambities

BIOvisie: Met het Vlaams Actieplan voor Biologische Landbouw beoogden uw voorgangers een groei van tien procent

biolandbouw tegen 2010. Schaart u zich achter die kwantitatieve doelstelling?

Yves Leterme: “Dat lijkt me zeer onrealistisch, als je ziet dat het percentage bioareaal nu 1,3 procent of 1,4 procent bedraagt.”

Ignace Deroo: “In België. In Vlaanderen gaat het om 0,6 procent.”

Leterme: “Reden te meer om bescheiden te blijven. Ik weet dat politici graag met cijfermatige doelstellingen jongleren, maar tien procent is in deze onrealistisch. Laten we zorgen dat er weer groei in zit.”

BIOvisie: Dat klinkt mooi maar erg vaag. Ook in uw beleidsnota spreekt u van ‘een realistische, evenwichtige groei’. Getuigt dat van een gebrek aan ambitie?

Leterme: “De laatste twee jaar is de biolandbouw achteruit gegaan, zowel wat areaal als wat omzet betreft. Het

begrip groei is daarom belangrijk en evenwichtige groei is de meest zinvolle groei. Als de productie de vraag niet volgt of omgekeerd, dan heb je een probleem. Ik denk dat we ons moeten inspannen om de consument goed te informeren en dat we actief aan promotie moeten doen om de vraag te stimuleren. Tegelijk moeten we ervoor zorgen dat het aanbod

groeit. Ik vind dat een heel concrete én een heel ambitieuze doelstelling.”

BIOvisie: De vorige regering stelde twee actieplannen op om omschakeling te stimuleren. Toch is het aantal bioboeren gedaald. Hoe verklaren jullie dat telers niet willen omschakelen ondanks de ondersteuning vanuit het beleid?

Leterme: “Omschakeling is een grote stap in het onbekende, die veel vragen oproept. Wat betekent het voor het teeltplan, het rendement en het orga-

nisatievermogen?”

Relaes: “De landbouwers hebben het de laatste jaren niet makkelijk gehad en zijn daardoor weinig geneigd om risico’s te nemen. Bovendien is het een misvatting dat omschakeling alle problemen oplost. Als je alleen vanuit negatieve overwegingen omschakelt, dan ben je niet goed bezig.”

Deroo: “Een andere belangrijke reden is dat de opleiding en de hele sector bijna volledig gericht zijn op gangbare productie. Als een teler aan zijn veearts een vraag stelt over biolandbouw, dan krijgt hij vaak als antwoord: ‘Daar ga je toch niet mee beginnen?’. Als de vertrouwensmensen waar een bedrijf op steunt zo reageren, is het logisch dat een teler niet voor bio kiest.”

Leterme: “Dat is de wet van de sociologie: er is onvoldoende schaalgrootheid om een maatschappelijk draagvlak te creëren en doordat het draagvlak er niet is, neemt de schaalgrootheid niet toe. Dat is een vicieuze cirkel.”

Deroo: “Is het dan niet aan het beleid om dat draagvlak verder te ontwikkelen?”

Leterme: “Dat doen we ook. Binnenkort lanceren we trouwens een oproep in het kader van het PDPO, het programma voor Plattelandsontwikkeling in Vlaanderen, die expliciet aan bio en aan bioketenmanagement gewijd zal zijn.”

BIOvisie: De afgelopen jaren waren ketenmanagers in de sector actief. De Vlaamse overheid gaf hen een auto en een gsm en stuurde hen als kleine zelfstandigen op pad. Is het wel mogelijk om aan ketenmanagement te doen zonder vooraf een convenant of een intentieverklaring af te sluiten tussen overheid, bedrijfsleven en financiële instellingen, zoals dat in Nederland gebeurt?

Relaes: “Drie jaar geleden hebben we twee ketenmanagers aangeworven om de baan op te gaan en de verschillende partners rond de tafel te brengen. Dat is slechts ten dele gelukt. Toch zijn er interessante dingen gebeurd. We hebben eruit geleerd dat we de ketenmanagers nauwer moeten laten samenwerken met de sector zelf.”

Deroo: “Ketenmanagement vraagt om een vastere structuur dan projectwerking kan bieden. Omdat het project op één januari afliep en de ketenmanagers als zelfstandigen werkten, zijn ze on-

zoeksmiddelen voor bio"

dertussen een andere job moeten gaan zoeken. Je kan nu wel nieuwe mensen aanwerven, maar de continuïteit en de opgebouwde expertise is zoek."

Leterme: "Je kan niet verwachten dat de overheid die continuïteit alleen garandeert. Ook de sector moet zich daarvoor inspannen, maar die is misschien wat te versnipperd."

Geen halvering, maar ook geen verdubbeling

BIOvisie: *In een persbericht uitte Bio-Forum onlangs zijn bezorgdheid over een halvering van het biobudget. Van bijna één miljoen euro per jaar werd het budget in 2004 opgetrokken tot bijna twee miljoen, maar ondertussen is het weer gedaald tot één miljoen.*

Relaes: "We hebben het budget niet gehalveerd, maar zijn op een andere begrotingstechniek overgestapt, van niet-gesplitste naar gesplitste kredieten. Op vraag van de sector hebben we het budget eenmalig verdubbeld om over twee jaar te kunnen werken, maar die verdubbeling hebben we niet jaarlijks kunnen behouden, al had de sector dat misschien wel gehoopt. In 2006 zullen we hetzelfde budget houden en in de mate van het mogelijke verhogen. Bovendien kunnen we extra middelen inzetten via het Vlaams Landbouw investeringsfonds, de hectarepremie en de dotatie van 150.000 euro die VLAM, het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing, jaarlijks krijgt voor de binnenlandse promotie van bio-, hoeve- en streekproducten. Tot mijn verbazing is dat budget niet gelijkmatig verdeeld en is er nauwelijks iets naar bio gegaan. Maar dat is de verantwoordelijkheid van de sectorgroep binnen VLAM."

Interne keuken

BIOvisie: *U zou de biolandbouw kunnen stimuleren door in de catering van de Vlaamse gemeenschap biologische maaltijden aan te bieden, zoals in Italië gebeurt.*

Leterme: "Die oefening maken we nu voor derdewereldproducten, maar ik ben ook bereid om te onderzoeken hoe we voor meer afzet voor bio kunnen zorgen. We zijn natuurlijk gebonden aan reglementeringen inzake offerteaanvraag en aanbesteding. Maar als we een voorbeeldrol kunnen opnemen, zullen we dat zeker niet nalaten."

Deroo: "In Italië zegt de wetgever dat een vastgelegd percentage van de maaltijden in scholen en ziekenhuizen biologisch moet zijn. Mensen eten steeds meer buitenshuis en aan

de hand van catering kan je bio sterk promoten, omdat het dan letterlijk geconsumeerd wordt."

Leterme: "Toch willen wij onszelf de discipline opleggen om vanuit Brussel geen nieuwe regels uit te vaardigen. Voor de eigen administratie en het onderwijs dat wij inrichten kunnen we dat onderzoeken, maar niet voor de gemeenten en het algemeen onderwijs."

Relaes: "Gemeenten die hier vrijwillig voor kiezen, krijgen een aanmoediging via de gemeentelijke milieuconvenanten."

BIOvisie: *In Nederland stond de sector vijf jaar geleden ongeveer zo ver als wij nu. Om het imago van de biolandbouw te verbeteren, is men er onderzoek gaan doen naar de manier waarop biologische werkwijzen toegepast kunnen worden in de gangbare landbouw. Bovendien heeft de overheid beslist om tien procent van de onderzoeksmiddelen te besteden aan bio. In Vlaanderen gaat slechts één procent van de onderzoeksmiddelen naar bio.*

Leterme: "Is dat zo?"

Relaes: "Het budget is inderdaad zeer marginaal. Onze onderzoeksinstelling werd in het verleden verwaarloosd en is nog niet zo lang geleden ge-regionaliseerd. We proberen nieuwe impulsen te geven, maar dat lukt niet van vandaag op morgen. Toch hopen we nog binnen deze regeerperiode iets te bereiken, al durf ik niet zeggen dat we tien procent halen en de minister is ook al niet iemand die graag met percentages uitpakt."

Leterme: "Als ik natuurlijk hoor dat het om minder dan één procent, of zelfs maar één procent gaat, vind ik dat wel héél weinig."

BIOvisie: *Kunnen wij dan boven dit artikel uitpakken met de kop:*

Leterme: "Wacht, ik ben geen gazetencoureur..."

BIOvisie: *Leterme belooft substantieel meer onderzoeksmiddelen voor bio'?*

Leterme: "Maar ik vind in elk geval dat één procent te weinig is."

BIOvisie: *Mogen wij vijf procent noteren?*

Leterme: "In elk geval meer dan het huidige cijfer."

Deroo: *Bioboer leeft strengere regels na dan de gangbare boer, maar moet wel meer geld opvoeren.*

BIOvisie: *Dus substantieel.*

Leterme: "Als ik iets zeg is het meestal substantieel. We zouden het kunnen opnemen als een voorwaarde bij de subsidiëring van de onderzoeksinstituten, al heeft het ook te maken met onderwijs en marketing."

BIOvisie: *We hebben nog steeds geen leerstoel biologische landbouw in België. Daar kan je wel op allerlei niveau's bio onderwijzen.*

Ignace Deroo

Relaes: "We hebben daar aanzetten toe gegeven. We hebben universiteitsmensen samengebracht en een aantal seminaries over biolandbouw georganiseerd. Meer kan je van de overheid niet verwachten. Dat moet van onderuit groeien."

Deroo: "Gangbare landbouwers aan bio-onderzoek laten meewerken werkt minder goed dan bio-onderzoekers aan het werk te zetten. Wie een positieve kijk heeft op bio, denkt anders, kent de behoeften beter en ziet meer mogelijkheden tot ontwikkeling."

Bio-onderzoek moet de startbasis zijn en daarvoor is een leerstoel uitermate geschikt.”

Relaës: “Misschien hebben we de bio- en de gangbare landbouw teveel tegen elkaar uitgespeeld. Bio-landbouwers is milieuvriendelijker en kan een voortrekker zijn voor de gangbare landbouw.”

Leterme: “Wat duurzaamheid betreft, is bio zeker een voorloper.”

Bio beschermen

BIOvisie: *In een land als Oostenrijk, waar de biolandbouw het goed doet, sluit bio erg nauw aan bij de gangbare landbouwinstellingen. In België bestaat het institutioneel kader vooral uit instellingen uit de sector zelf. Verhoogt dat de barrière niet tussen bio en gangbare landbouw?*

Relaës: “Ik denk van wel. Bio is te lang een eilandje geweest. Om de argwaan binnen de gangbare sector weg te nemen, moeten de grote landbouworganisaties ook voluit voor bio gaan. Daarmee gooi ik de bal in het kamp van Ignace.”

Leterme:
“Noël Devisch is zeer positief over biolandbouw.”

Relaës: Misschien hebben we de bio- en de gangbare landbouw teveel tegen elkaar uitgespeeld

BIOvisie: *Zou de Boerenbond zich dan niet beter engageren voor BioForum en ook een duit in het zakje doen?*

Relaës: “Vanuit de administratie hebben wij er altijd voor gepleit om iedereen in de structuren van BioForum op te nemen.”

Deroo: “Ik ben daar ook voorstander van, maar vijf jaar geleden stootte mijn vraag nog op een weigering. Ondertussen lopen de contacten vlotter, zodat ik de toekomst hoopvol tegemoet zie. Die evolutie is heel belangrijk voor het draagvlak van de biolandbouw.”

BIOvisie: *Op Agriflanders kondigde u aan dat u via een erkenningssysteem voor kwaliteitslabels telers die extra inspanningen doen voor voedselveiligheid, leefmilieu en duurzaamheid wilt belonen. Dat is goed nieuws voor de bioboeren die aan die eisen voldoen en daardoor zware controlelasten dragen.*

Relaës: “Met dit systeem richten we ons niet zozeer op bio, maar op producten die zich tussen gangbaar en bio bevinden.

Daarmee willen we inspelen op de nieuwe mogelijkheden die Europa schept om extra kwaliteit te belo-

nen. Ik denk bijvoorbeeld aan het Certus-label, waarbij de varkenshouderij heel wat extra inspanningen levert bovenop de wettelijke eisen. De controlekosten in de biosector worden gedeeltelijk gecompenseerd door de hectarepremie, maar we onderzoeken momenteel of we nog extra inspanningen kunnen doen.”

BIOvisie: *Maar u erkent dat biolandbouw bij uitstek aan de kwaliteitseisen beantwoordt?*

Relaës: “Bio is een wettelijk systeem en daarom hoort het hier niet. Bio wordt gesubsidieerd via de hectarepremie, die na de recente hervorming vrij lucratief is.”

Deroo: “Toch blijft het contradicto- risch. De gangbare landbouw kadert ook in een wettelijk systeem en toch moeten gangbare landbouwers geen extra kosten op- hoesten voor een kwaliteit- slabel terwijl de bioboer dat wel moet doen voor zijn biola- bel.”

BIOvisie: *U wil de mogelijkheden van ggo's onderzoeken. Maar bio is ggo-vrij of is niet. Hoe wil u de bioboeren beschermen tegen de ggo-zaden die zijn toegelaten op de markt? Hoe voorkomt u dat in april al genetisch gewijzigde maïs geteeld wordt in Vlaanderen?*

Relaës: “We moeten inderdaad realistisch zijn. Europa heeft een aantal rassen erkend, die in principe ook in Vlaanderen ingevoerd en ingezaaid kunnen worden. Daarom moeten we snel coëxistentiemaatregelen uitvaardigen zodat de vrije keuze gewaarborgd blijft en zodat bio voldoende beschermd wordt. De administratie heeft een ontwerpregeling klaar die binnenkort naar de regering gaat. Toch loopt het op korte termijn niet zo'n vaart. Volgens onze administratie zijn er voorlopig nog geen maïsrassen erkend die geschikt zijn voor ons klimaat. Er is geen enkele interesse voor de erkende zaden. Bovendien lopen er momenteel geen erkenningsproce-

dures voor zaden die wel toepasbaar zijn. Tenslotte hebben we ook een ‘gentleman's agreement’ met Sensabel, de vereniging van zaadleveranciers, die ons heeft beloofd geen ggo-zaden te introduceren in de Vlaamse land- en tuinbouw, zolang de begeleidende maatregelen niet rond zijn.”

Deroo: “Zullen er geen landbouwers geïnteresseerd zijn als er een gewas is dat een oplossing biedt voor de maïswortelboorder?”

Relaës: “Ja. Daarom moeten we er voor zorgen dat we op tijd klaar zijn met onze maatregelen.”

Deroo: “Gaan die maatregelen alleen over afstandsregeling of ook over oogst, uitzaai, transport en reiniging van machines?”

Relaës: “De maatregelen worden uitgewerkt in samenspraak met de

Joris Relaës

administratie Leefmilieu. Al ken ik de technische details niet precies, toch kan ik stellen dat ze voldoende veilig zijn en niet alleen de afstandsregeling betreffen. Bovendien zullen ze worden voorgelegd aan de landbouworganisaties.”